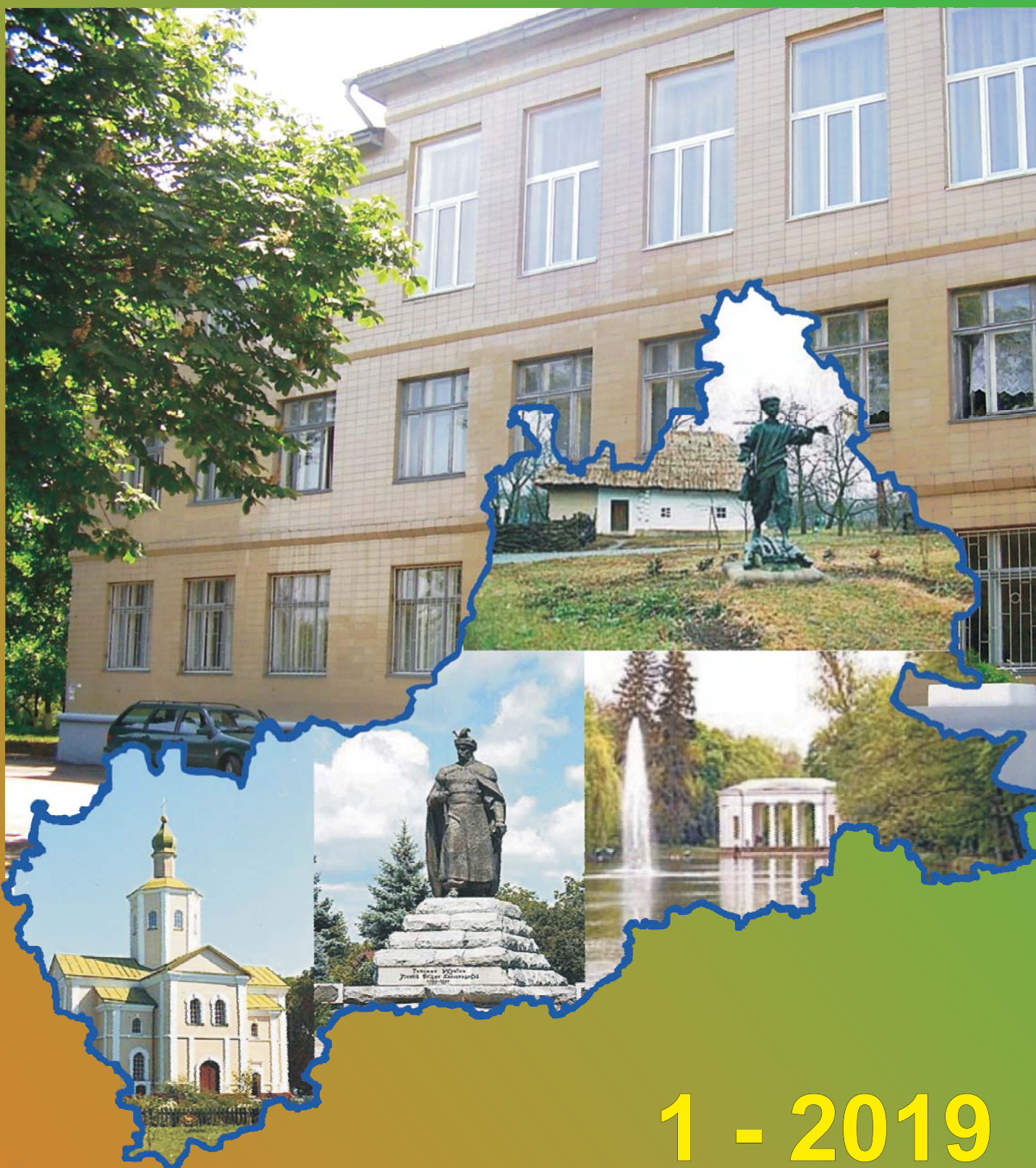

Педагогічний вісник

1 - 2019

Засновник журналу:
**Черкаський обласний інститут
післядипломної освіти педагогічних
працівників**

Ресстраційне свідоцтво
ЧС № 1034 від 20.09.2018

Журнал видається з березня 1995 року
щоквартально

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Н.М.Чепурна, ректор КНЗ "Черкаський
обласний інститут післядипломної освіти
педагогічних працівників Черкаської обласної
ради", кандидат педагогічних наук,
заслужений працівник освіти України, доцент
(головний редактор)

Г.А.Назаренко, проректор
з наукової-методичної роботи інституту,
доктор педагогічних наук, старший науковий
співробітник (науковий редактор)

К.М.Криворот (заступник головного редактора)

Н.І.Лісова, проректор з питань зовнішнього
незалежного оцінювання та моніторингу
якості освіти інституту, кандидат
педагогічних наук

Ю.І.Завалевський, в.о. директора Інституту
модернізації змісту освіти МОН України, доктор
педагогічних наук, професор

Т.В.Черкашина, доктор
педагогічних наук

Т.К.Андрюшенко, доктор
педагогічних наук

С.А.Гаряча, кандидат педагогічних наук

О.В.Волошенко, кандидат
педагогічних наук, доцент

В.І.Коновальчук, доктор філософських наук,
доцент

Н.М.Степанова, кандидат
філософських наук

О.В.Крутенко, кандидат
педагогічних наук

Ю.М.Зоря, кандидат
педагогічних наук

Технічна редакція та комп'ютерна верстка

В.М.Шемшура

Відповідальний за друк **І.В.Фурник**

Думка редакції не завжди збігається з
думкою автора

Редакція рукописів не рецензує і авторам
не повертає

За достовірність фактів, цитат, власних
імен, географічних назв та інших
відомостей відповідають автори
публікацій

Рекомендовано до друку
вченою радою ОІПОПІ
Протокол № 5 від 27.12.2018
Підписано до друку 20.02.2019

Папір друкарський №1

Умовн. друк. арк. 5

Зам.№1522

Тираж 1000 пр.

Адреса редакцій:
18003, Черкаси, Бидгощська, 38/1,

КНЗ "ЧОПОПІ ЧОР",

т. +380-472-64-21-78

e-mail: redaktor6@ukr.net

ОСВІТА XXI СТОЛІТТЯ

Дзюбак Р.М. Олімпіади з базових дисциплін -
інвестиція в розвиток держави.....2
Зоря Ю.М. Цікавий світ робототехніки.....4

НАУКА - ШКОЛИ

Гаряча С. А. Моральна відповідальність як основа
професійної майстерності майбутнього учителя.....6
Волошенко О.В. Професійно-рольова варіативність
діяльності вчителя як складова сучасного освітнього
простору.....8
Теслюк П.В., Теслюк І. В. Малюнкові методики
в практиці психологічних досліджень.....10

ШЕВЧЕНКІАНА

Куниця З.М. Шевченківські святині на Черкащині.....14
Сас А.М. "Скарби безсмертного Тараса".
Коментована виставка для учнів 8 - 9 класів.....17
Хавронич С.М. "І жити добрій славі України, коли
дзвенить "Кобзар" в устах дитини!". Розробка години
спілкування.....19
Коваль С.О. Шевченкове слово - то є рідна мова.
Розробка уроку позакласного читання у 3 класі.....22
Кравець В.М. "Навіки з нами серце і слово великого
Кобзаря". Розробка літературно-музичного свята.....24

МЕТОДИКА. ДОСВІД

Богославець Г.І. Педагогічний досвід В.О. Сухомлинського
у практичній діяльності керівника закладу освіти.....28
Ложка В.Б. Бойові традиції українського козацтва.
Розробка навчального проекту для учнів 8 - 10 класів.....32
Курас В.К. Вимірювання рівня мотивації
студентів до навчання.....39
Бабіченко Н.Ю. Найважливіші фактори виховання
особистості. Методичний матеріал для використання
у початковій школі.....41
Гнєд Л.І. Ефективний засіб розвитку ключових та
предметних компетентностей учнів. Із досвіду
проведення Міжнародної природознавчої
інтерактивної гри "Геліантус".....45
Фатіф С.М. Світло мудрості Григорія Сковороди.
Розробка літературного вечора-гри для
старшокласників.....47
Горовенко В.І. "Народознавство" - знання про народ...52
Комар В.І., Яворська Л.В. Природа - це казка,
яку треба читати серцем. Розробка уроку позакласного
читання. 5 клас.....54
Бардадим О.В. Домашній хімічний експеримент.....56
Вдовиченко Т.І., Горшко О.В. "Допоможи
букварику". Розробка сценарію-квесту для учнів
початкових класів.....59
Ухань А.О. Комунікативні ігри на уроках англійської
мови: проти? За!.....61

ОЦІНЮВАННЯ В ШКОЛІ

Руденко І. М. Оцінка в освітньому процесі:
психолого-педагогічний аспект.....63
Добровольська Л.Н., Андросова В.О. Шкільна
оцінка у початкових класах: інформація для роздумів.....67
Нісаноглу Н.Г. Турецька початкова школа очима
українського вчителя.....71

РОЗРОБКИ ВИХОВНИХ ЗАХОДІВ

Деркач Н.О. Степан Васильченко - гуманіст, педагог
великого серця. Сценарій проведення позаурочного
заходу для учнів старших класів загальноосвітніх шкіл
до 140 - річчя від дня народження С.В. Васильченка.....73
Джемесюк В.А. У гостях у колісанки. Розробка
музичного ранку до дня музики для учнів 5-6 класів.....76
Гончарова С.П. Творчість однієї родини. Розробка
виховного заходу з нагоди вручення регіональної
премії імені Ф. Мицика.....78

Н.Г. Нісаноглу,

викладач англійської мови Таврійського державного агротехнологічного університету

ТУРЕЦЬКА ПОЧАТКОВА ШКОЛА ОЧИМА УКРАЇНСЬКОГО ВЧИТЕЛЯ

Про систему освіти та особливості навчального процесу будь-якої країни кожний легко може дізнатись в інтернеті. Але "загуглити" й прочитати та

бути реальним свідком подій - зовсім різні речі. Мені пощастило бути гостем у турецькій школі, і мені б хотілось поділитись з вами, мої колеги, своїми враженнями. Ініціатором цієї події була моя подруга і вчитель англійської мови Озлем Алтан.

Двоповерхова будівля, вічнозелені кущі в здовж асфальтних

доріжок і бюст Ататюрку в шкільному сквері - так мене зустріла звичайна державна початкова школа під назвою K??la у місті Адана, що знаходиться у південній частині Туреччини. Ранкове знайомство з вчителями розпочалося в учительській з ... чаю - адже ж пропонувати чай гостям є невід'ємною складовою турецької гостинності. Несподіваним було те, що, окрім привітання англійською, деякі з вчителів цікавились, чи не маю я бажання працювати вчителем у місцевих закладах освіти (я за фахом -

учитель англійської мови). Деякі з них просили мій номер телефону та обіцяли сповістити в разі відкритої вакансії.

До речі, учитель - одна з найпрестижніших і найшанованіших професій у цій країні з не дуже високою, але достойною заробітною платою. До того

ж, вчителі мають ряд пільг. Як і у нас, у Туреччині відзначається День вчителя, але професійне свято педагогів припадає на 24 листопада.

Навчальний рік починається у другій половині вересня, і учні зазвичай вчать в одну зміну, але у випадку перенавантаженості навчаються у дві. У турецьких школярів канікули тільки взимку й влітку. Мабуть українським учням пощастило вдвічі більше. Мені розповіли також про те, що початкова освіта, здобування якої триває 4 роки, є обов'язковою, і навчання в державних початкових школах безкоштовне. Крім них, функціонують приватні школи (в тому числі початкової ланки) і, як правило, кількість учнів у класах менша й пропонується більш розширена програма навчання.

Пізніше я дізналась про те, що для будь-якої школи наявність іноземця (і необов'язково - носія мови) на

посаді вчителя англійської мови, а тим більше - з відповідною кваліфікацією - великий плюс. Це привабляє потенційних учнів та їхніх батьків, впливає на популярність школи. Той факт, що іноземець не володіє турецькою мовою, буде в даному випадку лише перевагою, оскільки на уроці буде забезпечено створення стовідсоткового англомовного середовища. На жаль, для маленьких шкіл не так просто легально працевлаштувати співробітника через численні бюрократичні перепони.

На мене чекала невеличка екскурсія по школі. У холі школи неможливо було не помітити величезний білборд з інформацією про права дітей. Поруч - виставки дитячих малюнків і різних творчих робіт. Що насправді вразило мене - усюди зображення Мустафи Кемаля Ататюрка - на стінах у коридорах, шкільних класах (як пізніше я побачила - і в кабінеті директора). Це - його портрети, вирізки з журналів, плакати з описом подій його життя... Завдяки реформам у минулому столітті, які здійснив Ататюрк, засновник Турецької республіки, у багатьох галузях, зокрема, у сфері освіти, Туреччина перетворилась на світську державу. Звідси любов і повага турків до великого реформатора, видатного державного і політичного діяча Туреччини, першого Президента, що прищеплюється зі шкільної лави. До речі, 10 листопада, в день смерті Ататюрка, обов'язковими у школах є заходи, присвячені його пам'яті.

Далі підіймаємось сходами на другий поверх... На кожній сходинці - великий стікер англійською з назвою кольору, цифрою з англійським словом-еквівалентом і корисною загальнонавчальною фразою, наприклад, "Good morning" (укр. Доброго ранку), "How are you?" (укр. Як справи?), "Where are you from?" (укр. Звідки ти?) і т.д. Дуже доцільно, чи не так? Чуємо - дівтора шумить. Заходимо до класу ... і постає тиша. Діти вже готові до першого уроку - уроку з англійської. Але сьогодні на них чекає сюрприз - вони не лише ознайомляться з гостею з України, а й намагатимуться спілкуватись з нею англійською й розучуватимуть пісеньку.

Чесно кажучи, перед тим, як увійти до класу, я трохи нервувала й почувалася напружено - не знала, як діти сприйматимуть мене, як поводитимуться, оскільки до цього часу в мене не було досвіду спілкування з дітьми-іноземцями. Але, переступивши поріг, я побачила в очах дітлахів непідробний інтерес і бажання контактувати зі мною, що розсіяло мою невпевненість.

Школа є школа, і за планом Озлем, учні-четверокласники повинні були писати невеличку письмову контрольну. І писали вони звичайними простими олівцями! Завдання, роздруковані на окремих аркушах, на мою думку, не надто складні у порівнянні з тими, що передбачені програмою для українських учнів четвертих класів: перекласти декілька дієслів турецькою і написати словами десять поданих у вправі двозначних числівників, тобто ані текстів, ані граматичних вправ. Одна деталь: у нижньому кутку справа, крім імені вчителя, - побажання учневі вдачі - Good luck! На парті у кожного була книга, і, як виявилось, це видання турецьких авторів включає два в одному - підручник і робочий зошит.

Я поцікавилась у Озлем про оцінювання знань у турецькій початковій школі, оскільки ця тема є досить дискусійною у контексті створення Нової української школи. Виявилось, що

школярам починають ставити оцінки лише з четвертого класу - діє 100-бальна система оцінювання. Так, 85-100 балів еквівалентні оцінці "5", відповідно, 70-84 балів - "4", 55-69 - "3", "45-54" - "2", 0-44 - "1". Щодо домашніх завдань, їх задають один раз на тиждень, але, як відверто каже вчителька, вони не виконуються. Взагалі, наскільки я зрозуміла, на цьому етапі метою є не досягнення академічних успіхів, а набуття учнями навичок навчання.

Поки діти міркували над контрольною, я тим часом спостерігала за ними й розглядала класну кімнату. Учнів було приблизно двадцять п'ять, майже всі одягнені у шкільну форму бордового кольору (лише верх, а низ - хто у чому): за партами дівчатка сидять з дівчатками, хлопчики - з хлопчиками. Зона роздягальні знаходиться в кінці класної кімнати, де без скупчення, по окремо, учні залишають свій верхній одяг. Клас оснащено дошкою, комп'ютером, принтером, проектором і кондиціонером. Очевидно, це була "рідна" класна кімната четверокласників, і діти не переходили до кабінету англійської мови, отже, наочність щодо викладання англійської, яку я сподівалась побачити, на жаль, залишилась "за кадром". У будь-якому разі стіни майоріли різноманітними стендами, національними прапорцями, і, звичайно ж, зображеннями Ататюрка, про що я згадувала вище. З того, що запам'яталось - бутафорні годинники, демонстраційні картки, а саме - зразки написання цифр і літер турецької абетки, на дверях - паперове дерево з фотографіями учнів, розташованих у вигляді плодів дерева, карта Туреччини, календар з визначними датами, оформлений у кінці класу куточок дитячих малюнків.

Звичайно, я до цієї зустрічі ретельно готувалась - по-перше, на "YouTube" віднайшла короткометражний фільм про дивовижну красу Куратні з висоти пташиного польоту. По-друге, напередодні у скайп-режимі зі своєю українською ученицею обговорювали деталі відео-презентації з розповіддю англійською мовою про українські традиційні страви й коротеньким майстер-класом української кухні з приготування вареників, а в якості засобу релаксації обрала для дітей англомовний мультфільм-пісеньку. На моє питання, де знаходиться Україна, діти, на жаль, не змогли відповісти. Але після перегляду фільму вони вже запам'ятали, де вона знаходиться, яка вона наймовірно мальовнича, і чим ми, українці, можемо пишатися. А у якому захваті вони були від того, коли побачили, як мелітопольська Настя з бабусею місили тісто й ліпили смачні вареники, а потім віртуально "пригощали" своїм національним шедевром! Наостанок для створення емоційно позитивної атмосфери я запланувала спільне розучування й виконання веселої пісеньки з одночасною демонстрацією мультфільму. Таким чином, діти не тільки могли бачити на великому екрані текст і підспівувати, але й імітували рухи мультиплікаційних героїв, і робили це з превеликим задоволенням!

Ось такою мені запам'яталась турецька школа - привітною, не дуже суворою, з галасливими шкільними перервами й допитливими очима малечі, з охайно підрізаними зеленими кущами й гірляндами з червоних прапорців... Навіть зараз, знаходячись за тисячі кілометрів, я промовляю "G?r??tek ?zere?", а це значить, що я знов сподіваюсь на зустріч.